

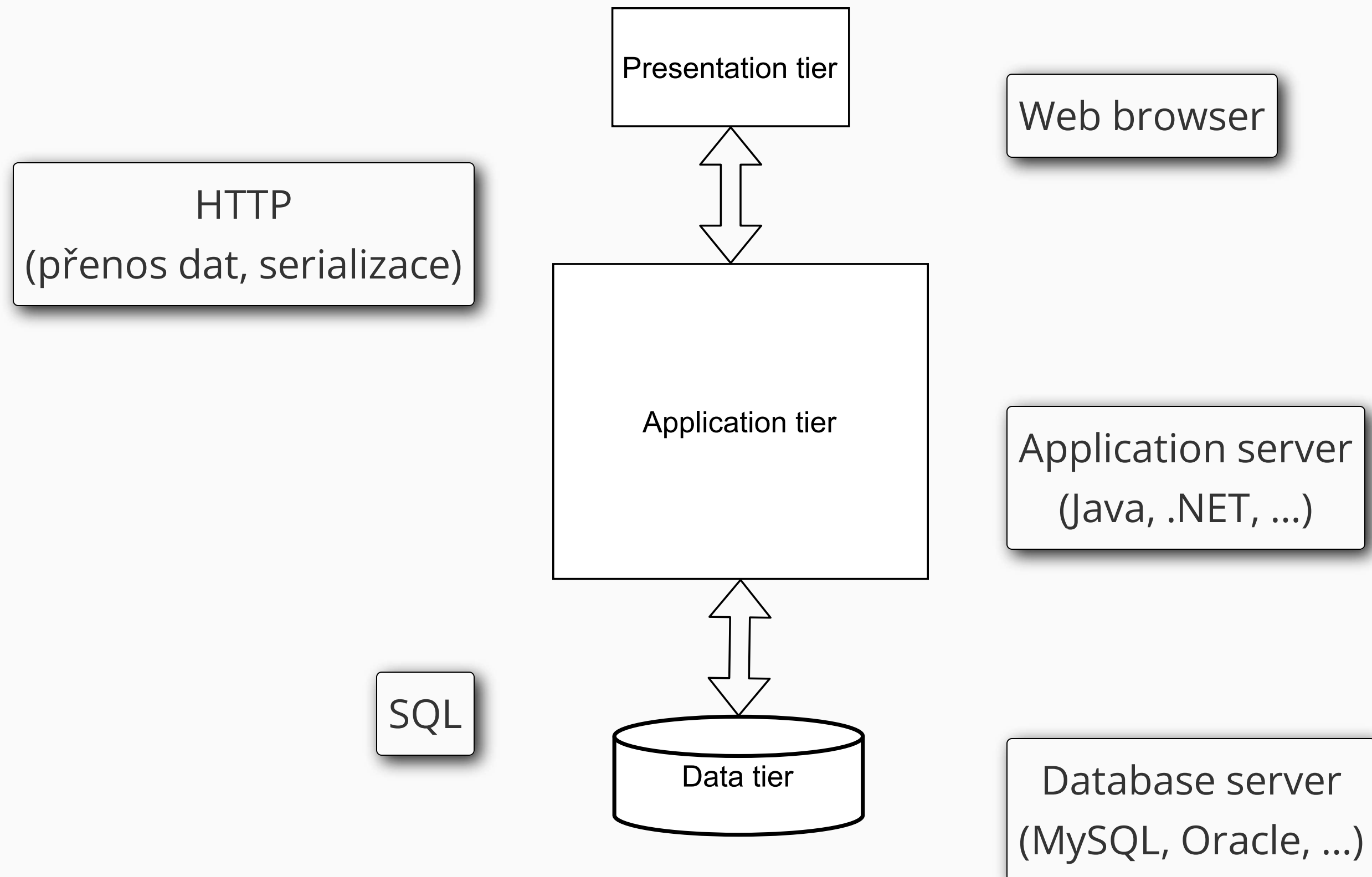
Pokročilé informační systémy

Backend a platforma Jakarta EE

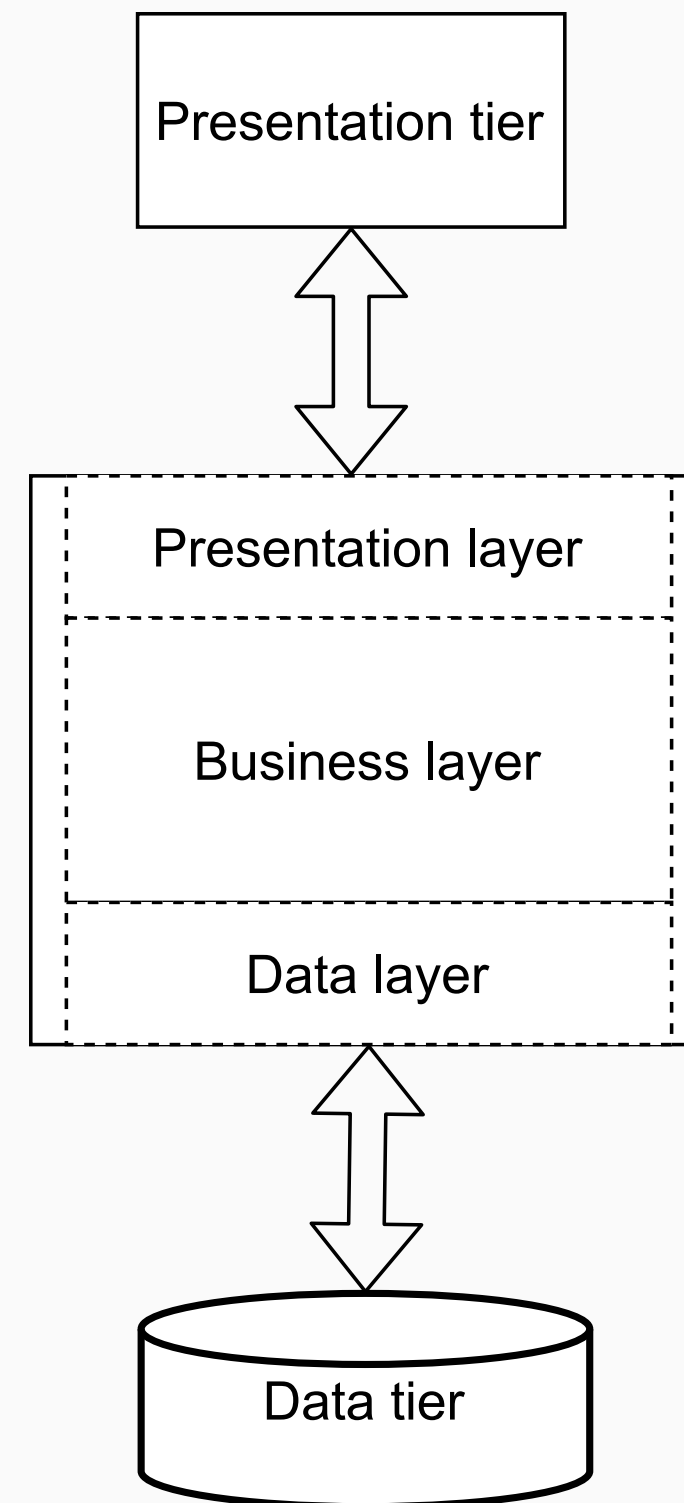
Doc. Ing. Radek Burget, Ph.D.

burgetr@fit.vutbr.cz

Schéma třívrstvé architektury

Schéma třívrstvé architektury (II)

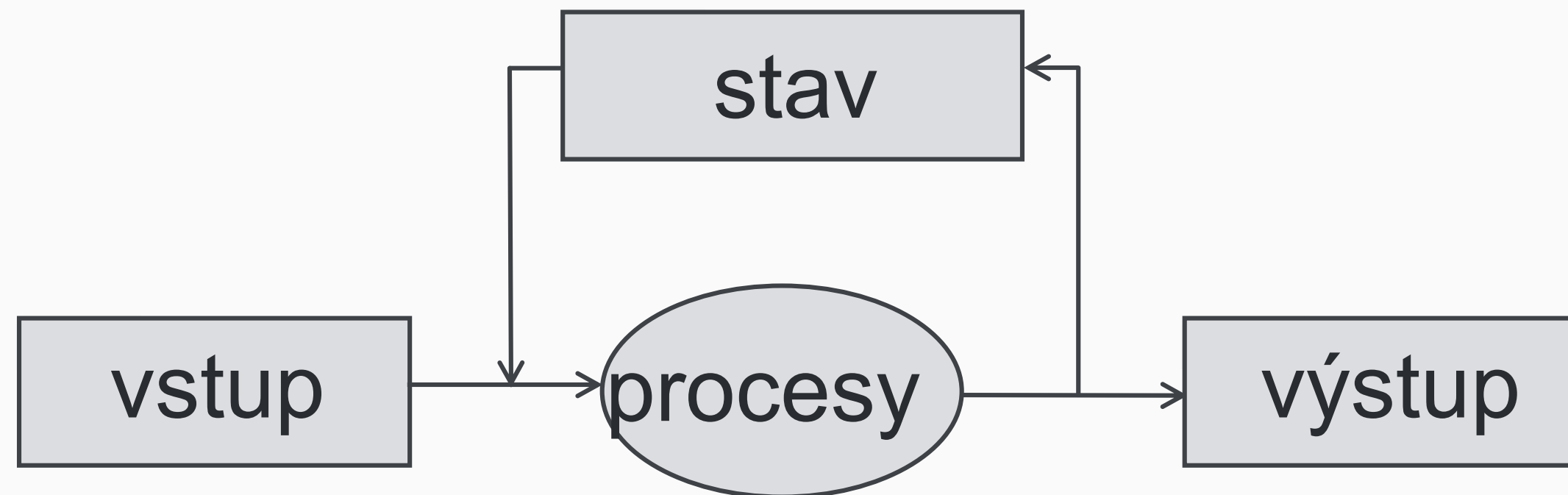
Tenčí nebo tlustší klient v prohlížeči

Java, .NET, PHP ...
Různá rámcová řešení (framework)

Datový model (objektový, relační, ...)

Informační systém a vrstvy

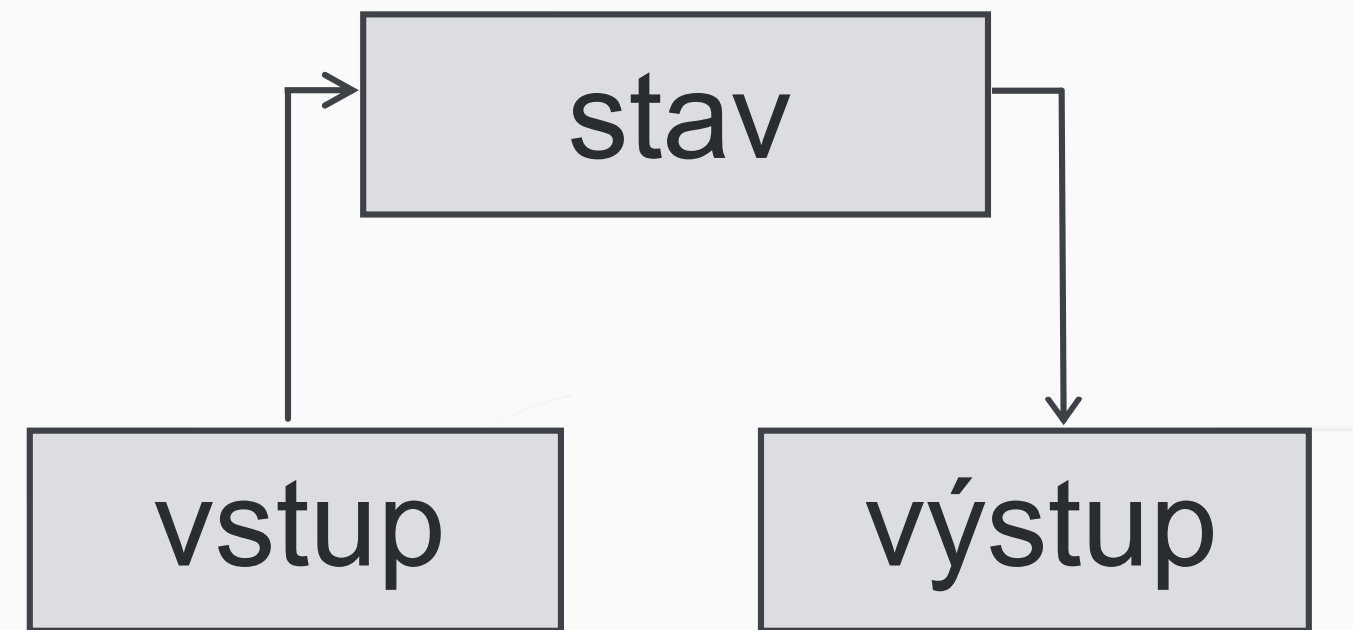
- **Data layer**
- Třídy reprezentující data, databázové operace

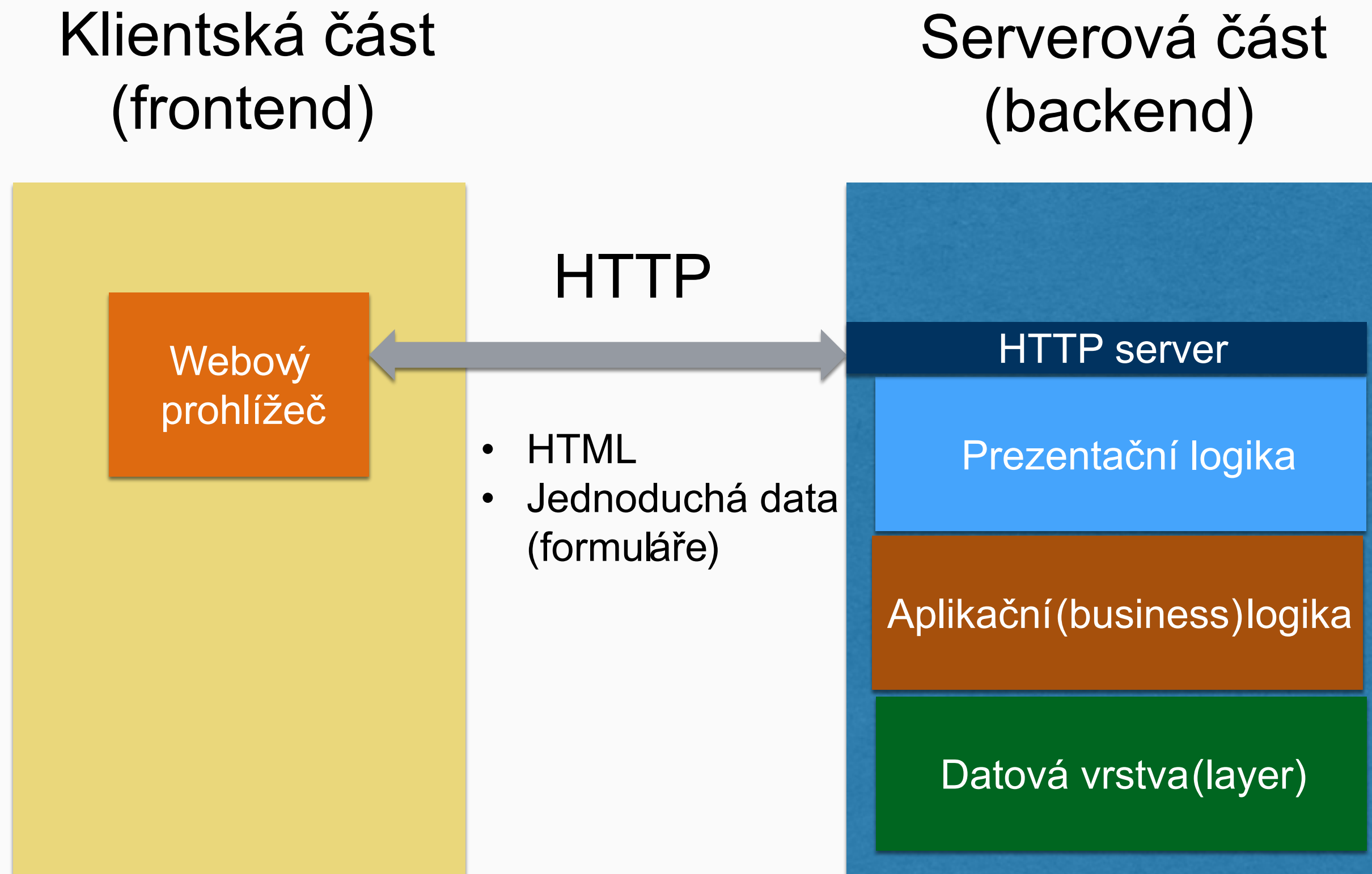
- **Prezentační vrstva**
- Vstupní prvky, **logika GUI**

- **Business vrstva**
  - Business funkce (transakce)
- **Prezentační vrstva**
  - Zobrazení dat, **logika GUI**

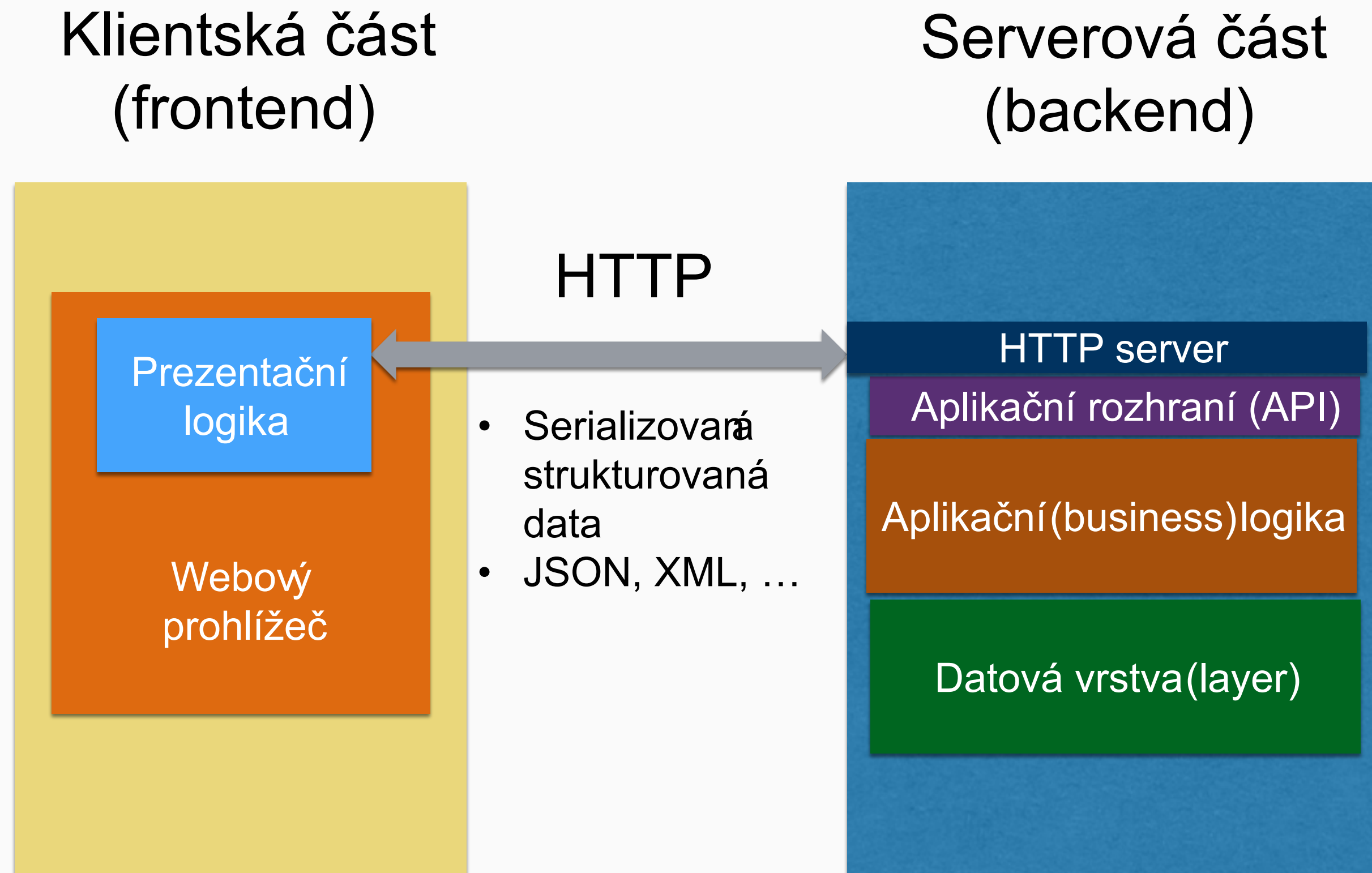
Jiné aplikace

Webový IS

Webový IS s aplikačním rozhraním

Jakarta EE

Serverová část informačního systému (backend)

- Programovací jazyk
  - Silně typovaný, objektově orientovaný
- Platforma pro vývoj a provoz aplikací
  - Virtuální stroj
  - Podpůrné nástroje
    - (překladač, debugger, dokumentace, ...)
- Balík Java SE (JRE nebo **JDK**)
  - Alternativní implementace (i open source)

Jakarta EE

- V současnosti [Jakarta EE 10](#), více dostupných implementací
  - Aka Enterprise Java (dříve Java EE)
- Platforma pro vývoj podnikových aplikací a IS v Javě
- Množina standardních technologií a API
  - Jakarta Enterprise Beans (EJB)
  - Jakarta Transactions (JTA)
  - Jakarta Persistence API (JPA)
  - Jakarta Message Service (JMS)
  - Jakarta Server Faces (JSF)
  - ... a další

Vrstvy aplikace Jakarta EE

- Databázová vrstva
  - Abstrakce nad db serverem
- Business vrstva
  - Implementace business operací (transakce)
  - Potenciálně distribuovaná
- Webová vrstva
  - Webové API nebo komponentový serverový framework

Nejdůležitější součásti specifikace

- **Datová vrstva**

- Jakarta Persistence API (JPA)

- **Business vrstva**

- Jakarta Transactions API (JTA)
- Jakarta Enterprise Beans (EJB), Contexts and Dependency Injection (CDI)
- Java Messaging Service (JMS)

- **Webová vrstva**

- Jakarta Servlet
  - Jakarta RESTful Web Services (JAX-RS)
  - Jakarta Server Faces (JSF)

Struktura aplikace Jakarta EE

- Moduly
  - EJB moduly (*.jar)
    - Chování + veřejná rozhraní (Java)
  - **Webové moduly** (*.war)
    - Chování + Webové rozhraní (REST nebo Web)
    - (*web.xml* – deployment descriptor)
  - Lze je odděleně nasadit na aplikační server
- Enterprise aplikace
  - Více modulů, archiv EAR
  - *application.xml*

Běhové prostředí – Kontejnery

- Prostředí pro běh aplikace na serveru
- EJB kontejner
  - Běh EJB modulů, volání funkcí
- Webový kontejner
  - Běh webové vrstvy, HTTP server
- Java EE kontejner
  - Webový + EJB kontejner

Aplikace a knihovny

- Jakarta EE server full
  - Implementace všech standardů v runtime serveru
  - Aplikace obsahuje jen „nadstandardní“ knihovny
- Odlehčený server (*micro edition* apod.)
  - Jen část knihoven na serveru
  - Zbytek musí být přibalen k aplikaci (např. JPA)
- Pouze webový server (web container)
  - Jen knihovny pro webovou vrstvu (Servlet, *JSP*)

Profil

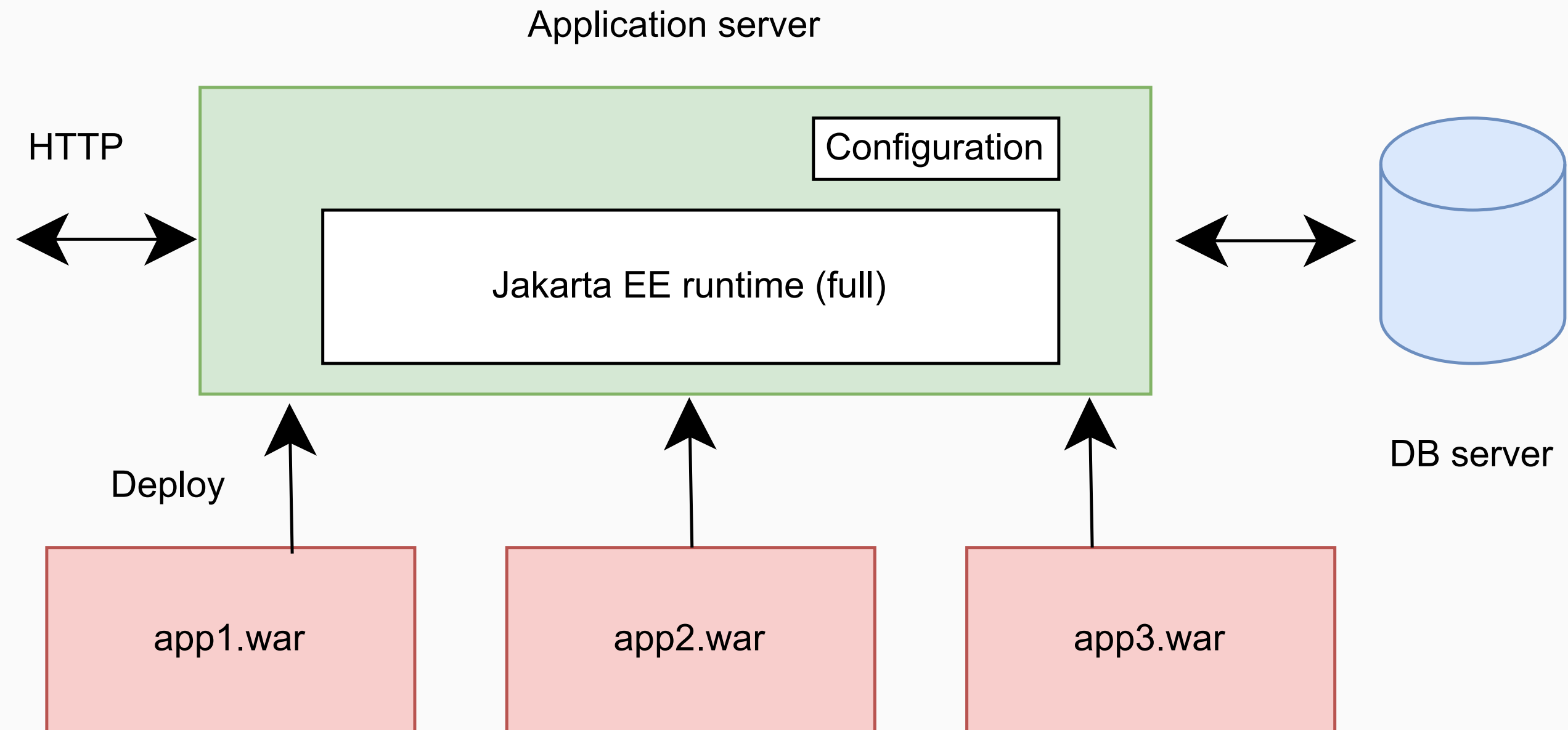
- [Jakarta EE Full](#)
  - Všechny vlastnosti (features)
- [Jakarta EE Web Profile](#)
  - Zaměření na webové aplikace (zahrnuje např. i JSF)
- [Jakarta EE Core Profile](#)
  - Zaměření na mikroslužby (minimální sada vlastností)
- [Microprofile](#)
  - Jakarta EE Core + doplňující standardy
  - Zaměření na mikroslužby (API)

Dostupné aplikační servery

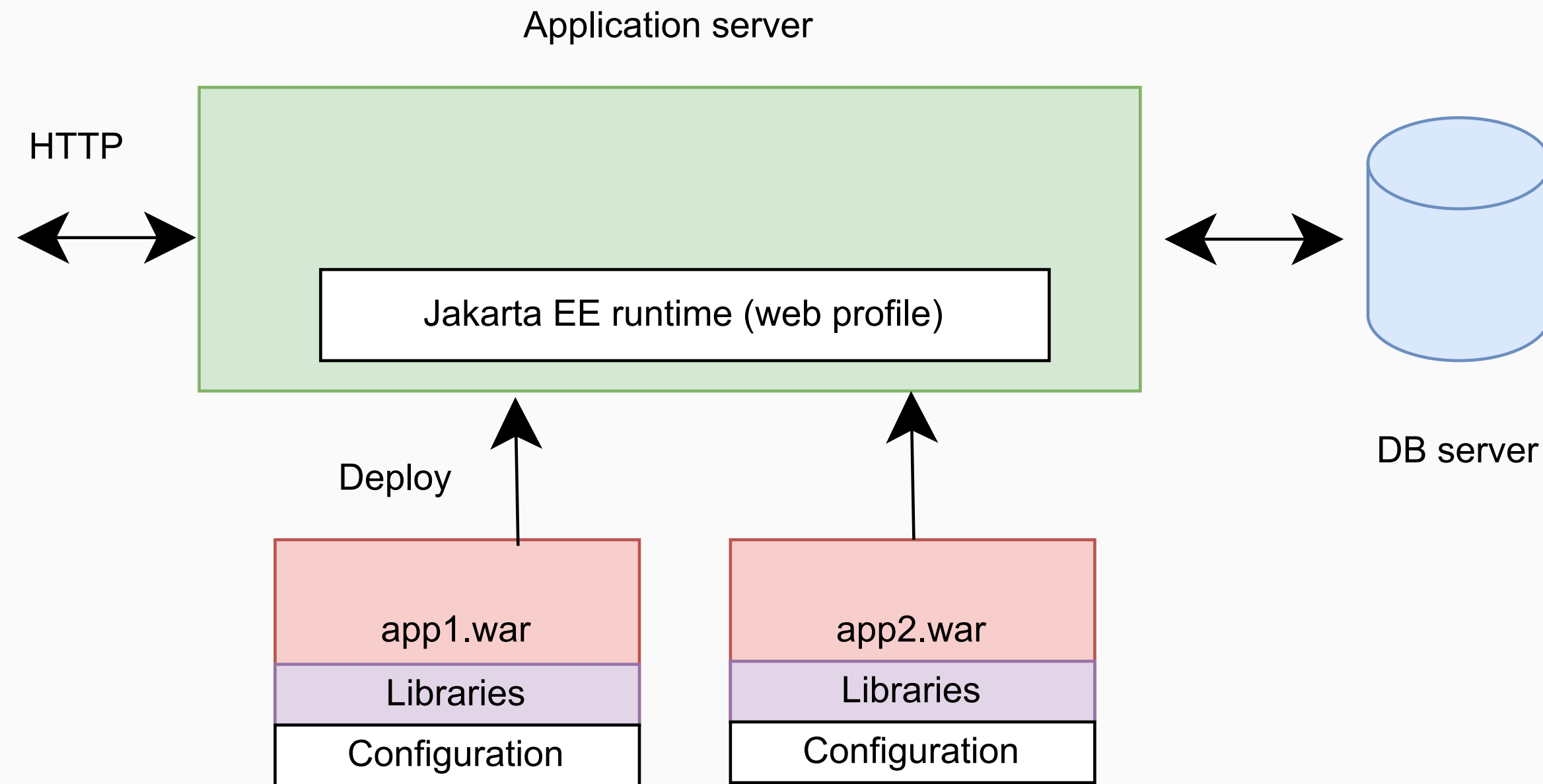
- Jakarta EE kontejnery (aplikační servery)
  - [Eclipse GlassFish](#)
    - [Payara](#)
  - WebSphere, [Open Liberty](#) (IBM)
  - [WildFly](#) (Red Hat, dříve JBoss AS)
  - [TomEE](#) (Apache)
- Pouze webové servery
  - Tomcat (Apache)
  - Jetty (Mort Bay Consulting)

Nasazení - plný server

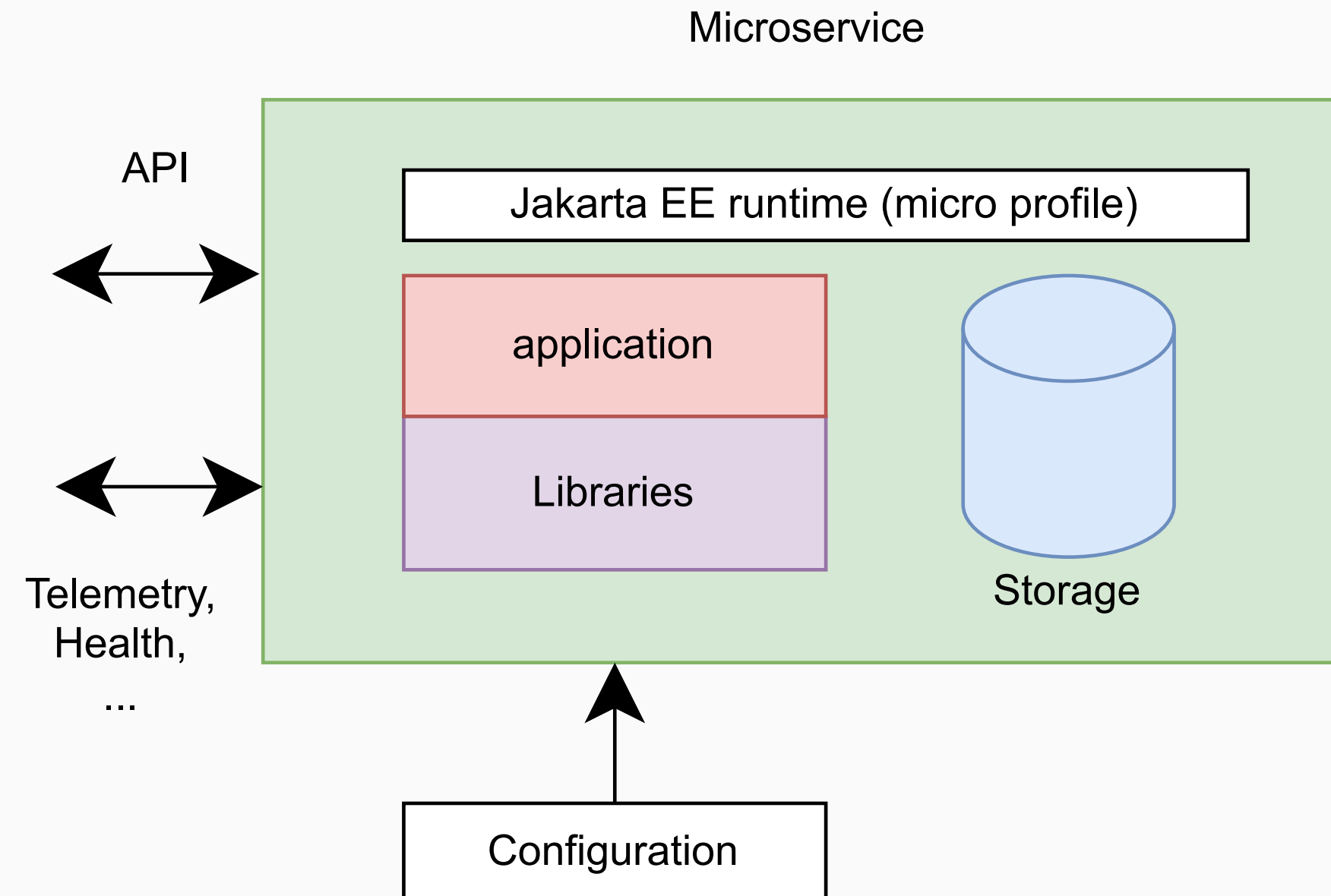
- Aplikace se nasazují za běhu serveru

Nasazení - odlehčený server

- Server spouštěný spolu s aplikacemi

Nasazení - mikroslužba

- Samostatná jednotka (vše v jednom) (embedded)

Konfigurace – Open liberty

- Plný server (více aplikací)
  - Konfigurovatelné *features* (`server.xml`)
- Lokální server specifický pro aplikaci (maven plugin)
  - [Building a web application with Maven](#)

Konfigurace – Payara

- Plný server (Payara full, Payara web profile)
- Payara micro
  - Jeden spustitelný JAR balík
  - Při spuštění se nasadí aplikace (WAR archiv)
- Payara micro maven plugin
  - Vytvoří spustitelný JAR s aplikací
  - Např. [payara-micro-javaee-crud-rest-starter-project](#)

Praktický vývoj v Jakarta EE

Instalace a první projekt

Prerekvizity

- Java 17 (nebo 11) – **musí být JDK**
  - V Linuxu v distribuci (OpenJDK)
  - Nebo např. [Adoptium](#)
- Maven
  - V Linuxu v distribuci
  - Nebo např. [návod zde](#)
- Git (volitelně)
  - 100% doporučeno pro práci v týmu

Komponenty

- Jakarta EE server
  - **Open Liberty** openliberty.io
  - Payara community edition payara.fish
  - TomEE, WildFly, ...
- Vývojové prostředí
  - **Eclipse** for Enterprise Java Developers
  - NetBeans, IntelliJ IDEA, VS Code ...
- Databázový server
  - Jakýkoliv relační ([H2](#), [Derby](#), MySQL, ...)
- Databázový konektor (JDBC ovladač)

Vývojové prostředí – Eclipse

- Instalovat Eclipse
  - [Eclipse IDE for Enterprise Java and Web Developers](#)
- Instalovat nástroje pro Payara a/nebo Liberty
  - Eclipse Marketplace
- Definovat server v IDE
  - Podle způsobu spouštění serveru
- Alternativy
  - VS Code, IntelliJ IDEA, ...
  - [Liberty tools](#)

Tvorba aplikace v Jakarta EE

Maven projekt

- Použití existujícího projektu
  - Např. [Jakarta EE starter](#)
  - viz. `pom.xml`
- Generátory projektů
  - [Liberty start](#)
  - [Microprofile starter](#)
- Maven archetypes
  - [JakartaEE-essentials-archetype](#)
  - [WildFly-getting-started-archetype](#)

Vytvoření projektu v Eclipse

- Import existujícího Maven projektu [Starter project](#)
- Vytvoření nového (New -> Maven project)
  - Vybrat archetype, např. „airhacks“
- Update Maven projektu (Alt-F5)
- Konfigurace později
  - Project -> Properties
    - Project Facets

Maven projekt – konfigurace

- Nastavení parametrů
  - *Project coordinates* (groupId a artifactId)
  - Packaging `war`
  - Dependencies (provided?)
- Zdrojové soubory
  - `src/java`
- Překlad
  - `mvn clean package`
  - Výsledný balík v `target/*.war`

Struktura WAR

- Kořenový adresář je / webu
- META-INF
  - Informace o archivu
- WEB-INF/lib
  - Potřebné knihovny (*.jar)
- WEB-INF/class
  - Přeložené třídy (*.class)

Java Servlet

- Třída implementující vyřizování HTTP požadavků
- Implementuje rozhraní `HttpServlet`
- Anotovaná pomocí `@WebServlet`
  - Mapování na URL

Webové API

REST rozhraní pomocí JAX-RS

REST

- Předpokládá CRUD (Create-Retrieve-Update-Delete) operace s *entitami*
  - Ale ve skutečnosti přistupujeme k **business vrstvě**, ne přímo k datům!
  - Tzn. **voláme aplikační logiku**
- Úzká vazba na HTTP
  - Využití HTTP metod a jejich významu
  - Využití stavových kódů v HTTP
- Nedefinuje formát přenosu dat, obvykle JSON, méně XML (často obojí)

Endpointy

- Endpoint = URL, na které lze zaslat požadavek
- Reprezentuje **zdroj** (*resource*), který má nějaký **stav** (*state*)
- Endpointy pro operace se zdroji
  - Kolekce entit, např. <http://obchod.cz/api/objednavky>
  - Jedna entita, např. <http://obchod.cz/api/objednavky/8235>
- Endpointy pro volání funkcí
  - Např. <http://obchod.cz/api/odesli-objednavku>

Metody HTTP – Operace se zdroji

- **GET**
  - Čtení stavu zdroje (read)
- **POST**
  - Přidání podřízeného zdroje (přidání do kolekce, create)
- **PUT**
  - Nahrazení zdroje novým stavem (update)
- **PATCH**
  - Nahrazení části zdroje (update)
- **DELETE**
  - Smazání zdroje (delete)

Metody HTTP – Volání funkcí

- **GET i POST**

- Vykoná operaci vrátí výsledek (serializovaná data)
- Pokud je výsledkem operace nový zdroj, jeho URL se vrátí v hlavičce `Location`.

Stavový kód

- Stavový kód odpovědi HTTP může odpovídat výsledku operace
- Typicky například:
  - 200 Ok
  - 201 Created
  - 400 Bad request
  - 403 Forbidden
  - 404 Not found
  - 500 Internal server error

Formát přenosu dat

- Není specifikován, záleží na službě
  - Obvykle JSON nebo XML (schéma záleží na aplikaci)
- Často více formátu k dispozici
  - Využití MIME pro rozlišení typu, HTTP content negotiation (hlavička `Accept` :)

REST a Jakarta EE

- JAX-RS API součástí standardu
- Vytvoření služeb pomocí anotací
- Aplikační server zajistí funkci endpointu (JAX-RS servlet)
  - Mapování URL a HTTP metod na Javovské objekty a metody
  - Serializace a deserializace JSON/XML na objekty
- Různé implementace
  - JAX-RS – Jersey (Glassfish), Apache Axis
  - Serializace – Jackson, gson, MOXy, ...
  - Neřešíme – je vždy součástí aplikačního serveru

REST v Javě

```
import javax.ws.rs.GET;
import javax.ws.rs.Produces;
import javax.ws.rs.Path;

@Path("/users/{username}")
public class UserResource {

    @GET
    @Produces("text/xml")
    public User getUser(@PathParam("username") String userName) {
        // volání business operací (aplikační logika)
        return someUser;
    }
}
```

- Definované typy pro přenos dat – **Data Transfer Objects (DTO)**
- Jednoduchý příklad: [ping_endpoint](#)

Konfigurace

- Třída odvozená od `javax.ws.rs.core.Application`
- Konfigurace pomocí anotací
- Např. [ApplicationConfig](#)

Persistence dat

Objektové rozhraní JPA

Java Bean

```
public class Person
{
    private long id;
    private String name;
    private String surname;
    private Date born;

    public String getName() {
        return name;
    }

    public void setName(String name) {
```

Java Bean - role

- POJO – Plain old Java object
- Data Transfer Object (DTO)
  - Pro přenos (HTTP) – serializace a deserializace
- Entita (Entity)
  - Pro ukládání do databáze – persistenci

Persistence

- Pomocí anotací vytvoříme z třídy **entitu** persistence

```
@Entity
@Table(name = "person")
public class Person
{
    @Id
    private long id;
    private String name;
    private String surname;
    private Date born;
    ...
}
```

- Více v další přednášce

Konfigurace persistence

- Soubor `persistence.xml`
- Jméno jednotky persistence
- Odkaz na konfigurovaný *data source*
  - JNDI name (např. `jdbc/demo`)
  - Případně další parametry pro mapování
    - Např. řízení automatického generování schématu

Databázová konektivita

- Konfigurace zdroje dat (JDBC data source)
  - Ovladač, adresa serveru, databáze, přihlašovací údaje
  - Přiřazené jméno (např. `jdbc/demo`)
- Aplikace následně využívá definovaný zdroj daného jména
  - Přenositelnost aplikaci do různých prostředí

Konfigurace – Open Liberty

- Pro „velký“ server
  - `wlp/usr/servers/<nazev>/server.xml`
  - Definice ovladačů i datového zdroje
- Pro aplikaci
  - `src/main/liberty/config/server.xml`
  - Příklad [knihovny](#), [konfigurace zdroje](#)

Viz [Relational database connections with JDBC](#)

Konfigurace – Payara

- Pro server
  - Webové administrační rozhraní <http://localhost:4848>
  - příp. nástroje příkazové řádky
  - [Using MySQL with Payara](#)
- Pro aplikaci
  - Soubor `WEB-INF/glassfish-resources.xml`
  - Příklad: [knihovny](#), [konfigurace zdroje](#)

Business vrstva

Implementace aplikační logiky

Enterprise Java Beans (EJB)

- Zapouzdřují business logiku aplikace
- Poskytují business operace – definované rozhraní (metody)
- EJB kontejner zajišťuje další služby
  - Dependency injection
  - Transakční zpracování
    - Metoda obvykle tvoří transakci, není-li nastaveno jinak

Vytvoření EJB

- Instance vytváří a spravuje EJB kontejner
- Vytvoření pomocí anotace třídy
  - `@Stateless` – bezstavový bean
    - Efektivnější správa – pool objektů přidělovaných klientům
  - `@Stateful` – udržuje se stav
    - Jedna instance na klienta
  - `@Singleton`
    - Jedna instance na celou aplikaci
- Použití (získání instance)
  - Anotace `@EJB`

Contexts and Dependency Injection (CDI)

- Obecný mechanismus pro DI mimo EJB
- Omezuje závislosti mezi třídami přímo v kódu
  - Flexibilita (výměna implementace), lepší testování, ...
- Injektovatelné objekty
  - Třídy, které nejsou EJB
  - Různé vlastnosti pomocí anotací
- Použití objektu
  - Anotace `@Inject`
  - CDI kontejner zajistí získání a dodání instance

CDI – Injektovatelné objekty

- Téměř jakákoliv Javovská třída
- Scope
  - `@Dependent` – vzniká pro konkrétní případ, zaniká s vlastníkem (default)
  - `@RequestScoped` – trvá po dobu HTTP požadavku
  - `@SessionScoped` – trvá po dobu HTTP session
  - `@ApplicationScoped` – jedna instance pro aplikaci
  - *Pozor na shodu jmen se staršími anotacemi JSF*
- Pokud má být přístupný z GUI (pomocí EL)
  - Anotace `@Named`

A to je vše!

Dotazy?

